

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

**Факультет початкового навчання
Кафедра педагогічних технологій початкової освіти**

Скоромна М. В.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо проведення практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Педагогіка»
(«Планування і документообіг у початковій школі»)**

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань АОсвіта
спеціальності АЗ «Початкова освіта»

Одеса – 2026

УДК : УДК 373.3.091.1:005.92(072)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 10 від «26» лютого 2026 року)*

Рецензенти:

Балакірева Вікторія Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічних технологій початкової освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Бесяк Ольга Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, директор КЗ «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Скоромна М. В. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Педагогіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань А3 Освіта спеціальності А3 «Початкова освіта» денної та заочної форм навчання. Одеса : Університет Ушинського, 2026. 25 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до освітньо-професійних програм «Початкова освіта.» та робочої програми навчальної дисципліни «Педагогіка» (Планування та документообіг в початковій школі) для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А3 «Початкова освіта» денної та заочної форм навчання.

Вони розроблені для ознайомлення здобувачів зі структурою та змістом навчальної дисципліни і призначені для планування, підготовки та проведення практичних занять та самостійної роботи.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Навчально-тематичний план дисципліни.....	7
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Плани практичних занять.....	9
5. Самостійна робота.....	19
6. Критерії та шкала оцінювання.....	20
7. Методичне забезпечення навчальної дисципліни.....	21
8. Список рекомендованої літератури.....	23

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Педагогіка» є складовою частиною професійної підготовки фахівців-педагогів. Засвоєння означеної дисципліни дасть можливість здобувачам вищої освіти визначати організацію та зміст системи освіти України, а також орієнтуватися в принципах та методах управління.

Навчальна дисципліна «Педагогіка» базується на матеріалах сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень.

Метою вивчення навчальної дисципліни полягає у ознайомленні студентів з організацією, змістом, принципами та методами управління системою освіти України.

Передумови для вивчення дисципліни: опанування навчальної дисципліни «Педагогіка», паралельно студенти мають вивчати такі навчальні дисципліни, як «Філософія», «Психологія», «Педагогічні технології», «Теорія виховання».

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни є:

– управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах;

– спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів;

– організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування;

– здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

Очікувані результати навчання дисципліни:

I. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:

- загальні основи управління освітою;
- сутність структури управління освітою;
- основні методи і прийоми методичної роботи в школі;
- про атестацію педагогічного персоналу;
- систему внутрішкільного контролю;
- сутність прогнозування, планування і обліку роботи в школі;
- основні чинники передового педагогічного досвіду;
- інноваційну спрямованість педагогічної діяльності;
- сутність роботи в інклюзивних класах, школах-інтернатах;
- сутність роботи в сільських малокомплектних школах.

Уміти:

- підбирати та застосовувати на практиці теоретичний матеріал з основ школознавства, використовувати його логічно і послідовно;
- реалізовувати індивідуальний підхід до підготовки роботи в школі на практиці;
- працювати з навчальними підручниками, посібниками, уміло використовувати дидактичні можливості методичного апарату навчальної книги.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою «Початкова освіта. Психологія», «Початкова освіта. Англійська мова та література», «Початкова освіта. Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 013 «Початкова освіта».

Дисципліна «Педагогіка», яку здобувачі вищої освіти вивчають на третьому році навчання денної та заочної форми навчання, містить лекції, практичні заняття, самостійну роботу здобувача. Завершується вивчення курсу складанням заліку.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Статус дисципліни: Обов'язкова	
	Освітньо-професійна програма: Початкова освіта. Психологія, Початкова освіта. Мова і література (англійська)	Мова навчання: українська	
Рік навчання:			
		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: доповідь/есе	Спеціальність: 013 Початкова освіта	Семестр:	
Загальна кількість годин – 90		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		40 год.	62
		Індивідуальні завдання:	
10	10		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 % / 50%

для заочної форми навчання – 18 % / 82 %

**2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ДИСЦИПЛІНИ
«Педагогіка»**

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Ус бог о	л.	п.	с.р.	інд	Ус бог о	л.	п.	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6
ТЕМА 1. Наукові основи управління загальноосвітніми навчальними закладами.	8	2	2	4		6	2	2	6	
ТЕМА 2. Методична робота в школі.	8	2	2	4		6			6	
ТЕМА 3. Внутрішньошкільне управління	8	2	2	4		8	2	2	6	
ТЕМА 4. Внутрішньошкільний контроль	6	2	2	4		6			6	
ТЕМА 5. Прогнозування, планування і облік роботи у школі.	6	2	2	4		10	2	2	6	
ТЕМА 6. Передовий педагогічний досвід.	6	2	2	4		6			6	
ТЕМА 7. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності	8	2	2	4		6	2		6	
ТЕМА 8. Організація позакласної виховної роботи в школі	8	2	2	4		6			6	
ТЕМА 9. Інспектування шкіл	6	2	2	4		8	2	2	6	
ТЕМА 10. Робота в школах-інтернатах.	6	2	2	4		8			8	
	70	20	20	40		70	10	8	62	
ІНДЗ					10					10
Разом	90	20	20	40	10	90	10	8	62	10

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Наукові основи управління загальноосвітніми навчальними закладами. Поняття про систему управління закладами освіти. Вивчити структуру органів управління освітою та їх повноваження. Принципи управління загальноосвітніми навчально-виховними закладами. Методи управління. Функції

управління. Структура органів управління освітою. Основи наукової організації праці в загальноосвітньому навчальному закладі.

ТЕМА 2. Методична робота в школі. Ознайомлення студентів з методичною роботою в школі. Завдання і зміст методичної роботи. Форми методичної роботи з учителями, їх характеристика. Організація методичної роботи в гімназіях і ліцеях. Організація методичної роботи з учителями початкових класів мало комплектних шкіл. Організація методичної роботи на діагностичній основі.

ТЕМА 3. Внутрішньошкільне управління. Ознайомити студентів з внутрішньошкільним управлінням. Функціональні обов'язки директора загальноосвітнього навчального закладу, його заступників. Планування роботи загальноосвітнього навчального закладу. Облік роботи загальноосвітнього навчального закладу. Атестація педагогічних працівників. Особливості керівництва навчально-виховною роботою в початковій школі. Навчально-матеріальна база школи.

ТЕМА 4. Внутрішньошкільний контроль. Ознайомити студентів з внутрішньошкільним контролем. Зміст внутрішньошкільного контролю, вимоги до нього. Види і методи внутрішньошкільного контролю. Організація внутрішньошкільного контролю в загальноосвітньому навчальному закладі. Особливості внутрішньошкільного контролю у початковій школі.

ТЕМА 5. Прогнозування, планування і облік роботи у школі. Прогнозування роботи у школі, планування роботи школи, його різновиди. Організація обліку і звітності в школі. Шкільна документація, її види та особливості оформлення.

ТЕМА 6. Передовий педагогічний досвід. Ознайомити студентів з поняттям передовий досвід. Поняття про передовий педагогічний досвід. Критерії оцінки передового педагогічного досвіду. Виявлення та вивчення передового педагогічного досвіду. Впровадження в практику досягнень передового педагогічного досвіду та педагогічної науки.

ТЕМА 7. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності. Поняття про інновації в освіті, їх види, критерії виділення та класифікація. Впровадження педагогічних інновацій у практику.

ТЕМА 8. Організація позакласної виховної роботи в школі. Основи діяльності класного керівника. Навчально-виховна робота з колективом класу. Діагностика в системі роботи вчителя. Педагогічне просвітництво дітей початкових класів.

ТЕМА 9. Інспектування шкіл. Ознайомити студентів з структурою, змістом шкільної інспекції. Структура шкільної інспекції. Зміст роботи шкільної інспекції. Особливості організації та проведення інспектування. Ліцензування та атестація загальноосвітніх навчальних закладів.

ТЕМА 10. Робота в школах-інтернатах. Навчальні заклади для дітей з особливими освітніми потребами, типи закладів. Нормативно-правова база освіти дітей з особливими освітніми потребами. Організація та принципи комплектування навчальних закладів для цих дітей.

4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Загальні положення

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Основне завдання практичних занять – поглибити і закріпити знання, що одержані здобувачами на лекції та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, прищепити їм навички пошуку, узагальнення, критичного аналізу навчального матеріалу, тісніше пов'язувати теорію з практикою, уміння самостійно та творчо формулювати свої думки в усній формі, висувати і захищати свої погляди з питань, що розглядаються.

Якщо лекція закладає основи знань в узагальненої формі, то практичні заняття мають на меті перевірити, розширити, уточнити ці знання у поєднанні різних форм проведення занять (диспути, які допомагають відпрацьовувати вміння доводити, переконувати, виробляти професійні навички; ролеві ігри, колективне творче обговорення найбільш складних питань навчального курсу, реферати-доповіді, індивідуальні творчі завдання тощо). Це і важливий засіб зворотного зв'язку у результаті коментарів і висновків викладача.

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Підготовку до практичного заняття рекомендується починати з моменту читання лекції з відповідної теми та здійснювати її в певній послідовності. У процесі самостійної підготовки до практичних занять здобувачу спочатку рекомендується з'ясувати тему і питання практичного заняття. Заздалегідь підібрати, вивчити та законспектувати рекомендовану літературу, вивчити основні поняття проблеми, всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття. Корисно до кожного питання практичного заняття складати розгорнуті плани відповіді. Перевірку засвоєння своїх знань здобувачі здійснюють за допомогою питань і завдань для самоконтролю, наведені під кожним планом заняття.

В ході дискусії на занятті здобувач має можливість не лише розширити свої знання, але й перевірити, уточнити, закріпити те, що він вивчив під час самостійної роботи. Приймаючи участь у практичному занятті, доцільно під час виступів інших здобувачів робити відповідні помітки в конспекті щодо найбільш цікавих питань.

Плідна та активна робота на практичному занятті значно підвищує ефективність опанування матеріалу та в подальшому заощаджує час на його повторення. На практичних заняттях здобувачі вчаться застосовувати теоретичні знання для проведення прикладних досліджень з педагогіки.

Теми практичних занять

	Кількість годин	
	Денна	Заочна
Диспут. Наукові основи управління загальноосвітніми навчальними закладами..	2	2
Семінар. Методична робота в школі.	2	
Круглий стіл. Внутрішньошкільне управління	2	2
Семінар. Внутрішньошкільний контроль	2	
Круглий стіл. Прогнозування, планування і облік роботи у школі.	2	2
Рольова гра. Передовий педагогічний досвід.	2	
Круглий стіл. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності	2	
Рольова гра. Організація позакласної виховної роботи в школі	2	2
Диспут. Інспектування шкіл	2	
Семінар: Робота в школах-інтернатах	2	
Разом:	20	8

ТЕМА 1. Наукові основи управління загальноосвітніми навчальними закладами.

План

I заняття (2 години)

1. Поняття та сутність управління у сфері освіти.
2. Основні принципи та функції управління загальноосвітнім закладом.
3. Сучасні підходи та моделі менеджменту освіти.

Контрольні питання та завдання.

1. Розкрийте зміст поняття «управління освітою».
2. Назвіть головні функції управління загальноосвітнім навчальним закладом.
3. Визначте основні принципи ефективного освітнього менеджменту.
4. Поясніть відмінності між адміністративним і демократичним стилем управління.
5. Які моделі управління закладом освіти вважаються сучасними?
6. Охарактеризуйте роль директора як керівника освітнього процесу.
7. Проаналізуйте взаємодію педагогічного колективу та адміністрації в управлінні.
8. Наведіть приклади інновацій у сфері управління загальноосвітніми навчальними закладами.

Рекомендована література:

1. Гриньова В. М. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. Харків: Основа, 2001. 288 с.
2. Калініна Л. М. Менеджмент в освіті: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2011. 340 с.

3. Кравченко Л. М. Управління навчальним закладом: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 320 с.
4. Маслов В. І. Теорія і практика управління школою. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 272 с.
5. Сергеева Л. М. Менеджмент у закладах освіти: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
6. Стельмахович М. Г. Педагогіка і управління школою. Київ: Знання, 2008. 214 с.
7. Шапран О. І. Освітній менеджмент: навчальний посібник. Полтава: АСМІ, 2012. 256 с.

ТЕМА 2. Методична робота в школі.

І заняття (2 години)

План

1. Сутність і завдання методичної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі.
2. Форми та зміст методичної роботи з педагогічними кадрами.
3. Сучасні підходи до організації методичної діяльності в школі.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняття «методична робота в школі».
2. Які основні завдання методичної роботи виокремлюють сучасні науковці?
3. Охарактеризуйте традиційні та інноваційні форми методичної роботи.
4. У чому полягає роль методичних об'єднань, кафедр, творчих груп?
5. Як здійснюється індивідуальна методична робота з учителями?
6. Які сучасні технології використовуються для підвищення професійної компетентності педагогів?
7. Поясніть взаємозв'язок між методичною роботою та якістю навчально-виховного процесу.
8. Наведіть приклади ефективних форм методичної діяльності у вашій практиці.

Рекомендована література:

1. Бондар В. І. Дидактика. Київ: Либідь, 2005. 264 с.
2. Гура О. І. Методична робота в загальноосвітньому навчальному закладі: навчально-методичний посібник. Київ: Шкільний світ, 2010. 128 с.
3. Клокар Н. І. Методична робота в школі: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2006. 220 с.
4. Крижко В. В. Управління методичною роботою в школі: навчально-методичний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 248 с.
5. Олійник В. В. Методична робота в школі: практикум. Харків: Основа, 2014. 192 с.

6. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. 2-е вид. Київ: Грамота, 2013. 504 с.

7. Чайка В. Методична робота в школі: інноваційний аспект. Київ: Знання України, 2015. 176 с.

ТЕМА 3. Внутрішньошкільне управління.

І заняття (2 години)

План

1. Поняття та сутність внутрішньошкільного управління.
2. Основні напрями та функції внутрішньошкільного управління.
3. Сучасні підходи до демократизації управління школою.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняття «внутрішньошкільне управління».
2. Які функції внутрішньошкільного управління є провідними?
3. Розкрийте роль директора в організації внутрішньошкільного управління.
4. Як здійснюється управління навчально-виховним процесом?
5. Яке значення мають педагогічна рада та інші колегіальні органи управління школою?
6. Охарактеризуйте особливості контролю та моніторингу в системі внутрішньошкільного управління.
7. Поясніть, у чому полягає демократизація управління школою.
8. Наведіть приклади інновацій у внутрішньошкільному управлінні.

Рекомендована література:

1. Гриньова В. М. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. Харків: Основа, 2001. 288 с.
2. Калініна Л. М. Менеджмент в освіті: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2011. 340 с.
3. Кравченко Л. М. Управління навчальним закладом: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 320 с.
4. Крижко В. В. Управління навчальними закладами: менеджмент і лідерство. Київ: Педагогічна думка, 2013. 276 с.
5. Маслов В. І. Теорія і практика управління школою. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 272 с.
6. Сергеева Л. М. Менеджмент у закладах освіти: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
7. Шапран О. І. Освітній менеджмент: навчальний посібник. Полтава: АСМІ, 2012. 256 с.

ТЕМА 4. Внутрішньошкільний контроль.

І заняття (2 години)

План.

1. Сутність і завдання внутрішньошкільного контролю.

2. Види та форми внутрішньошкільного контролю.
3. Сучасні підходи до організації контролю в школі.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняття «внутрішньошкільний контроль».
2. Які функції виконує внутрішньошкільний контроль у закладі освіти?
3. Визначте основні принципи організації контролю.
4. Розкрийте відмінності між тематичним, класно-узагальнюючим і фронтальним контролем.
5. Яке місце займає персональний контроль у роботі з педагогами?
6. Поясніть роль моніторингу якості освіти у внутрішньошкільному контролі.
7. Як забезпечується об'єктивність результатів контролю?
8. Наведіть приклади інноваційних підходів до внутрішньошкільного контролю.

Рекомендована література:

1. Гриньова В. М. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. Харків: Основа, 2001. 288 с.
2. Калініна Л. М. Менеджмент в освіті: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2011. 340 с.
3. Кравченко Л. М. Управління навчальним закладом: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 320 с.
4. Крижко В. В. Управління навчальними закладами: менеджмент і лідерство. Київ: Педагогічна думка, 2013. 276 с.
5. Маслов В. І. Теорія і практика управління школою. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 272 с.
6. Сергеева Л. М. Менеджмент у закладах освіти: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
7. Шапран О. І. Освітній менеджмент: навчальний посібник. Полтава: АСМІ, 2012. 256 с.

ТЕМА 5. Прогнозування, планування і облік роботи у школі.

І заняття (2 години)

План.

1. Сутність і значення прогнозування в управлінні школою.
2. Види та етапи планування діяльності загальноосвітнього закладу.
3. Облік та аналіз результатів роботи школи.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення понять «прогнозування», «планування», «облік» у шкільному менеджменті.
2. Які принципи прогнозування діяльності школи виокремлюють сучасні науковці?

3. Розкрийте відмінності між стратегічним, тактичним і поточним плануванням.
4. Які види планів складаються у загальноосвітньому закладі?
5. Охарактеризуйте роль річного плану роботи школи.
6. Які методи застосовуються для обліку результатів діяльності школи?
7. Поясніть значення аналізу виконання плану для вдосконалення управління.
8. Наведіть приклади інноваційних інструментів планування та моніторингу у школі.

Рекомендована література:

1. Бондар В. І. Управління загальноосвітнім навчальним закладом: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2004. 320 с.
2. Калініна Л. М. Менеджмент в освіті: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2011. 340 с.
3. Клокар Н. І. Планування та організація діяльності школи. Київ: Педагогічна думка, 2008. 224 с.
4. Кравченко Л. М. Управління навчальним закладом: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 320 с.
5. Маслов В. І. Теорія і практика управління школою. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 272 с.
6. Олійник В. В. Документаційне забезпечення управління школою: навчально-методичний посібник. Харків: Основа, 2012. 176 с.
7. Пономарьова Г. Ф. Планування роботи школи: теорія і практика. Київ: Генеза, 2013. 192 с.

ТЕМА 6. Передовий педагогічний досвід.

І заняття (2 години)

План.

1. Сутність і критерії передового педагогічного досвіду.
2. Вітчизняні та зарубіжні приклади передового педагогічного досвіду.
3. Узагальнення та впровадження передового досвіду в практику школи.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняття «передовий педагогічний досвід».
2. Назвіть критерії оцінювання педагогічного досвіду як передового.
3. Які відмінності існують між масовим, новаторським та передовим досвідом?
4. Наведіть приклади українських педагогів-новаторів.
5. Як здійснюється вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду?
6. У чому полягає значення передового досвіду для підвищення ефективності навчально-виховного процесу?

7. Як зарубіжні концепції впливають на розвиток сучасної української школи?
8. Запропонуйте приклади впровадження передового досвіду у вашій практиці.

Рекомендована література:

1. Клокар Н. І. Передовий педагогічний досвід: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2009. 208 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка: підручник. Київ: Знання, 2009. 485 с.
3. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. 2-е вид. Київ: Грамота, 2013. 504 с.
5. Сисоєва С. О. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 360 с.
6. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ: Радянська школа, 1977. 430 с.
7. Шиян Р. Б. Інноваційна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2015. 312 с.

ТЕМА 7. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності.

І заняття (2 години)

План.

1. Поняття та сутність педагогічних інновацій.
2. Інноваційна діяльність учителя: напрями та завдання.
3. Сучасні інноваційні технології в освітньому процесі.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення понять «педагогічні інновації» та «інноваційна діяльність учителя».
2. Які основні риси характеризують інноваційний стиль педагогічної діяльності?
3. Визначте чинники, що впливають на готовність учителя до інновацій.
4. Охарактеризуйте основні напрями педагогічних інновацій у школі.
5. Які сучасні педагогічні технології ви знаєте?
6. Як інноваційна діяльність учителя впливає на розвиток особистості учня?
7. Поясніть взаємозв'язок між педагогічною майстерністю та інноваційністю.
8. Наведіть приклади успішної реалізації інноваційних ідей у навчальному процесі.

Рекомендована література:

1. Андрущенко В. П., Кремень В. Г. Філософія освіти в інноваційному вимірі. Київ: Знання України, 2010. 328 с.
2. Гриньова В. М. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. Харків: Основа, 2001. 288 с.
3. Клокар Н. І. Інноваційна діяльність у школі: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2012. 240 с.
4. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. 2-е вид. Київ: Грамота, 2013. 504 с.
6. Сисоєва С. О. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 360 с.
7. Шиян Р. Б. Інноваційна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2015. 312 с.

ТЕМА 8. Організація позакласної виховної роботи в школі.

І заняття (2 години)

План

1. Сутність і завдання позакласної виховної роботи в сучасній школі.
2. Форми та методи організації виховної діяльності.
3. Взаємодія школи, сім'ї та громадськості у виховному процесі.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняття «позакласна виховна робота».
2. Які функції виконує позакласна виховна діяльність у розвитку особистості школяра?
3. Назвіть і охарактеризуйте основні форми позакласної роботи.
4. У чому полягає роль класного керівника в організації виховної діяльності?
5. Як позакласна робота сприяє формуванню цінностей і соціальних компетентностей учнів?
6. Поясніть значення взаємодії школи, сім'ї та громадськості у вихованні.
7. Які інноваційні підходи можуть бути застосовані у позакласній виховній роботі?
8. Наведіть приклади ефективних виховних проєктів у школі.

Рекомендована література:

1. Безпалько О. В. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю: монографія. Київ: Наук. світ, 2006. 362 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Київ: Либідь, 2003. Кн. 1. 280 с.
3. Киричук О. В., Степанов О. М. Теорія і практика виховання. Київ: Вища школа, 2003. 312 с.

4. Кузь В. Г. Теорія і методика виховної роботи. Київ: Знання, 2008. 423 с.
5. Оржеховська В. М. Виховна робота в сучасній школі: методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2012. 280 с.
6. Савченко О. Я. Виховання і розвиток особистості школяра: навчально-методичний посібник. Київ: Освіта, 2014. 256 с.
7. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ: Знання, 1997. 240 с.

ТЕМА 9. Інспектування шкіл.

І заняття (2 години)

План.

1. Сутність і мета інспектування загальноосвітніх навчальних закладів.
2. Основні етапи та форми шкільного інспектування.
3. Аналіз результатів інспектування та використання їх для покращення освітнього процесу.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняття «інспектування школи».
2. Які цілі ставляться під час проведення інспектування?
3. Назвіть основні форми та методи інспектування.
4. Охарактеризуйте етапи проведення інспектування навчального закладу.
5. Як здійснюється аналіз та узагальнення результатів інспектування?
6. У чому полягає роль педагогічного інспектора у процесі контролю якості освіти?
7. Які рекомендації можуть бути надані школі на основі інспектування?
8. Наведіть приклади ефективного використання результатів інспектування для підвищення якості навчання.

Рекомендована література:

1. Калініна Л. М. Менеджмент в освіті: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2011. 340 с.
2. Клокар Н. І. Інспектування шкіл: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2011. 192 с.
3. Кравченко Л. М. Управління навчальним закладом: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 320 с.
4. Маслов В. І. Теорія і практика управління школою. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 272 с.
5. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
6. Сергеева Л. М. Менеджмент у закладах освіти: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
7. Шапран О. І. Освітній менеджмент: навчальний посібник. Полтава: АСМІ, 2012. 256 с.

ТЕМА 10. Робота в школах-інтернатах.

І заняття (2 години)

План.

1. Сутність та специфіка роботи в школах-інтернатах.
2. Організація навчально-виховного процесу в умовах інтернату.
3. Особливості виховання та соціалізації учнів, що проживають у школах-інтернатах.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняття «школа-інтернат» та специфіки її функціонування.
2. Які особливості навчально-виховного процесу в школах-інтернатах?
3. Визначте основні завдання педагогічного колективу інтернату.
4. Як організовується позакласна та гурткова діяльність у школі-інтернаті?
5. Яким чином забезпечується соціалізація та адаптація учнів у інтернатних умовах?
6. Розкрийте роль вихователя та класного керівника у школі-інтернаті.
7. Які методи та підходи використовуються для індивідуальної підтримки учнів?
8. Наведіть приклади ефективної практики роботи в школах-інтернатах.

Рекомендована література:

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Київ: Либідь, 2003. Кн. 1. 280 с.
2. Безпалько О. В. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю: монографія. Київ: Наук. світ, 2006. 362 с.
3. Кузь В. Г. Теорія і методика виховної роботи. Київ: Знання, 2008. 423 с.
4. Оржеховська В. М. Виховна робота в сучасній школі: методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2012. 280 с.
5. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ: Знання, 1997. 240 с.
6. Савченко О. Я. Виховання і розвиток особистості школяра: навчально-методичний посібник. Київ: Освіта, 2014. 256 с.
7. Киричук О. В., Степанов О. М. Теорія і практика виховання. Київ: Вища школа, 2003. 312 с.

5.САМОСТІЙНА РОБОТА

	Кількість годин		Форма контролю
	Денна	Заочна	
	40	62	
1.Підготувати доповідь на тему: Принципи побудови і функціонування освіти. Проблеми удосконалення системи освіти в Україні	4	6	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань
2.Проаналізувати зміст методичної роботи в школі. Накреслити схему-модель системи методичної роботи в школі.	4	6	
3.Підготувати презентацію на тему: «Охарактеризуйте основні напрямки методичної роботи в сучасній школі та зв'язки між ними». «Складіть план з професійного самовдосконалення своєї методичної роботи»	4	6	
4. Підготувати доповідь на тему: На Вашу думку від чого залежить ефективність існуючих форм внутрішньшкільного контролю	4	6	
5. Розробити анкету для випускника педагогічного Вишу з метою виявлення його трудових намірів. Підготувати доповідь на тему: Специфіка прогнозування в системі освіти.	4	6	
6.Впровадження в практику роботи закладу освіти досягнень педагогічної науки; «Новаторство і шкільна практика. Форми і методи впровадження передового педагогічного досвіду»	4	6	
7.Учитель- новатор основні складові його досвіду. Впровадження педагогічних інновацій в практику	4	6	
8. Розробити план-конспект позакласного виховного заходу.	4	6	
9.Система початкової освіти в Україні. Проблеми реформування	4		
10 Форми та методи спільної діяльності школи, сім'ї та громади, Нормативні документи системи загальної середньої освіти, що регламентують спільну діяльність школи, сім'ї та громади	4	8	

6. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі викладання дисципліни «Педагогіка» застосовуються поточний контроль та підсумковий контроль.

Форми поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)		ІНДЗ	Сума
Теми	Бали	0–10	0–100
Тема 1.	0–9		
Тема 2.	0–9		
Тема 3.	0–9		
Тема 4.	0–9		
Тема 5.	0–9		
Тема 6.	0–9		
Тема 7.	0–9		
Тема 8.	0–9		
Тема 9.	0-9		
Тема 10	0-9		

Для оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів під час проведення практичних занять з дисципліни «Педагогіка» застосовується поточний контроль.

Практичне заняття включає проведення контролю знань, умінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) викладачем та її обговорення за участю здобувачів, розв'язання контрольних питань і завдань, їх перевірку та оцінювання. На кожному практичному занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами завдання, виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

Критерії оцінювання практичних занять

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, або відсутній.
1 бал	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
2 бали	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
3 бали	Здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей,

	але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
4 бали	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
5 балів	Здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Оцінки, одержані студентом за практичні заняття, ураховуються при визначенні семестрової підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни «Педагогіка» («Основи інклюзії») визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Зараховано
82–89	B	Зараховано
74–81	C	
64–73	D	Зараховано
60–63	E	
35–59	FX	Не зараховано
0–34	F	Не зараховано

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- робоча програма навчальної дисципліни Педагогіки (Модуль. Організація і управління в початковій школі);
- лекції-презентації;
- Скоромна М.В. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни Педагогіка Модуль «Школознавство»: метод. реком. Одеса : Університет Ушинського, 2021. 30 с.

- ілюстративні матеріали;
- ситуативні завдання; вправи; тестові завдання.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. Дрогобич: Відродження, 2015. С. 252 – 263.
2. Волкова Н. Педагогіка: школознавство: посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Видавничий центр «Академія», 2016. С. 341 – 412.
3. Гриневич Л. Кваліфікація вчителя – найбільший виклик для нас. URL: <https://rozмова.wordpress.com/2017/02/10/liliya-hrynevych-10/>.
4. Зайченко І. В. Педагогіка: школознавство: навч. посібник . Чернігів, 2012. С. 422 – 428.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка: основи школознавства: підручник. К.: Знання, 2010. С. 391 – 404.
6. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації. Практикум: Тема 24.. К.: Знання, 2003. С. 292 – 400.
7. Луцик Д. В. Українське школознавство, його джерела і сучасність: навч. посібник. Дрогобич: Б. в., 2013 142 с.
8. Педагогіка: хрестоматія. Розділ XXIV: Керівництво загальноосвітніми навчальними закладами. К.: Знання Прес, 2012. С. 683 – 686.
9. Стахів Л. Методика викладання природознавства: навчальний підручник: особливості навчально-виховної роботи у малокомплектній школі. Дрогобич: Реакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2015. – 220 с.
10. Фіцула М. Педагогіка: школознавство: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К. : Академвидав, 2003. С. 395 – 435.

Допоміжна література

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-метод. посібник. К.: ІЗМН, 2010. 268 с.
2. Будяк, Л. Реформування освітнього закладу як соціально-культурний чинник трансформації сільської громади. *Дефектологія*. 2009. №2. С. 11 – 13.
3. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посібник. К.: Академвидав, 2010. 200 с.
4. Пантюк М. П. Опорні схеми з педагогіки. Дидактика. Ключові поняття та терміни. Модуль 1. Дрогобич: Коло, 2005. 88 с.
5. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій / За ред. І. Зязюна, О. Пехоти. К., 2003. 240 с.
6. Положення про середній навчально-виховний заклад. *Освіта*. 1993, 3 вересня.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbu.gov.ua

4. Веб-сторінка бібліотеки Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
5. Веб-сторінка репозитарію Університету Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>
6. Закон України «Про освіту». URL: www.zakon3.rada.gov.ua
7. Концепція розвитку інклюзивної освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 №912) // Міністерство освіти і науки. URL: www.mon.gov.ua

Навчально-методичне видання

Скоромна Маріанна Володимирівна

**Методичні рекомендації щодо проведення
практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Педагогіка»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 013 «Початкова освіта»